






Дискусійна записка

 <http://neweurope.org.ua/>
 info@neweurope.org.ua

 <https://www.facebook.com/NECUkraine/>
 https://twitter.com/NEC_Ukraine
 https://t.me/n_e_c

Центр «Нова Європа», 2019



Центр «Нова Європа»
Київ

Ця дискусійна записка підготовлена Центром «Нова Європа» в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні. Зміст записки є винятковою відповідальністю Центром «Нова Європа» та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

ОСТАННІЙ ФОРПОСТ ДОНБАСУ:

ЯК СТАВЛЯТЬСЯ МАРІУПОЛЬЦІ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ?¹

Тетяна Левонюк²

Схід України традиційно був одним з найбільш євроскептичних регіонів країни. За п'ять років після Євромайдану та початку російської агресії кількість прихильників проєвропейського порядку денного змінилася не суттєво. Так, у 2013 році на Сході вступ до ЄС підтримували 18,4%, в той час як станом на 2019 рік підтримка становила 25%^{3 4 5}. Більше того, в той час як столиця зосереджена на власному порядку денному, досі часто погляди мешканців регіонів залишаються поза увагою Києва.

¹ Ця дискусійна записка була підготовлена в рамках ініціативи Центру «Нова Європа», спрямованої на дослідження ставлення до європейської інтеграції в регіонах України. Аналітична записка, присвячена Харкову, опублікована у червні 2018 року і доступна за посиланням: <http://neweurope.org.ua/analytics/pro-shho-movchyt-harkiv/> Аналітична записка, присвячена Одесі та Херсону, опублікована у листопаді 2018 року і доступна за посиланням: [http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Brief-Odesa-and-Kherson_highlight_ukr.pdf](http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Brief-Odesa-and-Kherson-highlight_ukr.pdf).

² Авторка висловлює свою подяку Сергію Солодкому та Катерині Зарембо за їхній внесок у дослідження.

³ В опитуванні 2013 року макрорегіон Схід включав підконтрольні території Луганської та Донецької областей, а в опитуванні 2019 року Донбас був виділений у окрему групу. Втім, різниця у відсотках підтримки вступу до ЄС у 2019 році була незначна: на Сході – 23,3%, на Донбасі – 25% опитаних.

⁴ Яким шляхом іти Україні - до якого Союзу приєднуватись? (преференції населення за два тижні до Вільнюського саміту). 20.11.2013. <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=204&page=29&t=3&fbclid=IwAR1qgt1i7aoZNC5Xj2kE0Vp3ktN0cBV0D0R-x2sJjDgXQIruF-aagVaszPs>

⁵ Суспільно-політичні настрої населення України напередодні першого туру виборів Президента України: березень 2019 року. 25.03.2019. <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=836&page=3&t=3&fbclid=IwAR3SRCpynz9wHLXYYPfHnV8jBSb5wifjE5Tjxet32rBwNKmufXifjs4B3U>



Згідно з опитуванням, яке здійснювалося GfK Ukraine на замовлення Центру «Нова Європа», 54% українців погодилися з необхідністю продовження євроінтеграційних процесів в Україні. Українці усвідомлюють доцільність реформ у країні навіть без перспективи членства в Євросоюзі. Утім, на Сході України з цим погоджується не так багато громадян – трохи більше 30%. До слова, на Сході лише 9% опитаних відчувають позитивний ефект від зближення України з ЄС – цей показник удвічі менший від загальноукраїнського⁶.

Ця записка, підготовлена на основі публічної дискусії в Маріуполі⁷, а також серії інтерв'ю з представниками місцевої громади, аналізує політичні, безпекові та економічні аспекти розвитку Донеччини у контексті європейської інтеграції. Втім, варто зауважити, що мешканці Маріуполя мають свої особливості щодо ставлення до політичних та економічних процесів в Україні та ще й сприймають себе частиною Приазов'я, а не Донеччини.

Частково таке сприйняття побутує через те, що історично між Маріуполем та Донецьком існувала конкуренція за лідерство. Від місцевих мешканців можна почути скарги про те, що Маріуполь дуже довго був обділений фінансово, адже гроші спрямовувалися на обласний центр. Поки будувався Донецьк, Маріуполь занепадав, – вважають мариупольці.

СТАВЛЕННЯ ДО ЄС

Схід та Південь України займають найбільш скептичну щодо реформ та євроінтеграції позицію навіть після того, як Україна спромоглася стримати російський наступ та розпочати низку реформ. Половина мешканців Донеччини не вважає Росію агресором (згідно з дослідженням соціологічної групи «Рейтинг», дії Москви вважають агресією 32% опитаних⁸).

За даними цього ж дослідження 48% мешканців Донецької області на можливому референдумі проголосували б проти вступу України до ЄС. Ці цифри, як бачимо, фактично збігаються з рівнем оцінки агресивних дій Росії. При цьому в регіоні досить висока кількість тих, хто сповідує нейтралістську позицію. Обираючи між трьома зовнішньополітичними напрямками-варіантами, лише 22% представників області віддають перевагу Євросоюзу, 21% – Митному союзу, найбільша ж група – 42% – тих, хто виступає за рівновіддаленість від ЄС і Росії⁹. Наші попередні дослідження у Харкові, Одесі, Херсоні вже звертали увагу на чисельний табір «нейтралістів», які або дійсно знаходяться в атмосфері страху та невизначеності, або представляють приховані проросійські настрої.

Імовірно, опитування не враховує всіх настроєвих нюансів на локальному рівні – можливо, соціологічне дослідження в самому Маріуполі було б дещо відмінним від показників по всій області. Хоча спостереження лідерів громадської думки в самому Маріуполі зводяться до висновку про те, що за останні п'ять років кількість прихильників

⁶ Якої зовнішньої політики українці очікують від наступного Президента?
<http://neweurope.org.ua/analytics/mizh-lukashenkom-i-merkel-yakoyi-zovnishnoyi-polityky-ukrayintsi-ochikuyut-vid-nastupnogo-prezydenta-ukrayiny/>

⁷ Публічна дискусія відбулася 9 квітня 2019 року в Маріуполі.

⁸ Спеціальний проект групи Рейтинг: «Портрети регіонів»: Україна, грудень 2018. http://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_40000_portraits_of_the_regions_122018_press.pdf

⁹ Там само.



проросійського вектору суттєво не змінилася, як і тих, хто підтримує євроінтеграцію.

В Маріуполі домінує одна політична сила, а адміністрація міста складається з колишніх співробітників Метінвесту, міжнародної гірничо-металургійної групи компаній. До структури групи входять видобувні й металургійні підприємства в Україні, Європі та США. Шестеро з восьми заступників мера Маріуполя, включаючи його самого, раніше співпрацювали з Метінвестом. У цілому Маріуполь наразі називають політичною та економічною вотчиною Ріната Ахметова. Не винятком є і вплив на медійний простір міста. Більшість місцевих медіа належать Метінвесту.

У Рейтингу прозорості міст від Transparency International серед 100 найбільших міст України станом на 11 листопада 2018 року Маріуполь посів 2 місце¹⁰. У звіті зазначається, що звітування на місцевому рівні стало прозорим, а рівень довіри іноземних донорів до місцевої адміністрації зростає.

У Маріуполі, так само як у Харкові чи Одесі, бракує візуального маркування проектів та надбань, досягнутих завдяки фінансуванню ЄС, – відтак часто покращення сприймаються як заслуги місцевої адміністрації та окремих особистостей. Успішний приклад ефективної комунікації – три тролейбуси, подаровані Маріуполю, з символікою Євросоюзу.

Після початку російської агресії Маріуполь, подібно до Краматорська, перетворився на одне з місць «політичного туризму», куди

здійснюють візити закордонні делегації (закордонні дипломати з сумом цей феномен називають «своєрідним сафарі»). У цьому сенсі інше місто Приазов'я – Бердянськ – можна вважати забутиим.

РОЛЬ ГРОМАДИ

Після 2014 року сформувалося ядро громадських активістів, яке є відносно впливовим. Водночас загалом громадянське суспільство є розрізненим.

За результатами звіту Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу в Україні (EUACI)¹¹ 2019 року реальна кількість активних та діючих організацій громадянського суспільства (ОГС) в 5 містах України, включаючи Маріуполь, значно відрізняється від загальної кількості зареєстрованих. Так, у Маріуполі зареєстровано 650 ОГС, проте активно діючими можуть вважатися у кращому випадку кілька десятків¹².

Наприклад, громадська організація «Східна Брама» з 2014 року була волонтерським центром, який допомагав речами та медикаментами військовим. Крім того, проводила серію майстер-класів по медіації та веденню переговорів, була партнером проекту «Київський діалог» тощо.

¹⁰ Міста України стають прозорішими разом з Transparent cities 25 травня 2018. <https://ti-ukraine.org/news/mista-ukrainy-staiut-prozorishymy-razom-z-transparent-cities/?fbclid=IwAR0XWFZol6T6BgR42NkX4bPFegRIS2Em5ldHyGQ-yB3qOuxjZz6RhVyxfE>

¹¹ *Маріуполь увійшов до п'ятірки міст, в яких буде реалізовуватися Програма «Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні» (EUACI). Це програма технічної допомоги Україні з боку ЄС у сфері боротьби з корупцією. Розрахована на три роки та фінансується Європейською Комісією та Міністерством закордонних справ Данії. Загальний бюджет становить 15,84 мільйонів євро.*

¹² *Звіт за результатами дослідження ОГС у п'яти містах (Житомир, Маріуполь, Нікополь, Червоноград, Чернівець) / Авторупорядники: Любов Паливода, Наталія Балич - К.: [БФ «Творчий центр ТЦК»], 2019-с. 4*



Фонд розвитку Маріуполя, в свою чергу, є єдиною організацією, яка співпрацює з донорами та міською адміністрацією з метою втілення інфраструктурних проєктів. Частина громадських активістів критикує організацію за надмірну залежність від місцевої влади, однак у самому Фонді вважають таку критику необґрунтованою.

Мариупольські співрозмовники наводили як приклад ефективної взаємодії громади випадок, який стався в березні цього року. Мариупольська влада прийняла рішення про демонтаж кіоска-кав'ярні одного з ветеранів АТО. Після гострої реакції громади влада швидко владнала проблему, знайшовши для кіоска інше місце¹³. Варто відзначити, що більшість таких випадків виносяться на обговорення в Facebook, який для активістів став можливістю показувати місцеві проблеми за межами Маріуполя та привертати до себе увагу.

Представники громадських організацій наголошують на низці викликів для розвитку міста: зокрема вони виступають за обговорення проєктів реконструкцій, за створення майданчиків для спілкування ОГС між собою та організаціями і міською владою¹⁴.

Представники місцевої влади у публічних виступах наголошують на важливості дотримання стандартів підзвітності та прозорості у контексті євроінтеграції. Існує розуміння, що відкритість — це запорука довіри як зі сторони мешканців міста, так і інвесторів,

які могли б вкласти кошти в регіон. Місцеві лідери думки відносять до позитивного явища децентралізацію, внаслідок цього збільшився і місцевий бюджет (5.04 млрд грн. станом на 2018 рік¹⁵). Представники громадськості також відносили до позитиву можливість впливати на окремі рядки бюджету («бюджет участі»). Щоправда, серед опонентів влади можна почути і критику: мовляв, збільшення бюджету — це справді шанс для розвитку міста, але також і шанс для більших обсягів корупції (цитата одного з мешканців: «тепер гроші осідатимуть в кишенях місцевої влади, а не в Києві»). Серед активної частини міста існує чималий рівень недовіри до дій його очільників.

Екологічна ситуація у Маріуполі є ще однією проблемою, яка викликає хвилю протестів (у 2012 році у демонстрації взяло участь понад 10 тисяч осіб). За даними Міністерства екології та природних ресурсів у 2017 році одразу два підприємства Маріуполя увійшли в список ТОП-10 забруднювачів повітря. Це металургійні комбінати імені Ілліча та «Азовсталь»¹⁶. До слова, громада має вже солідний досвід «примусу до екологічності» промислових гігантів. Наприклад, екологічний активіст і депутат міськради Максим Бородін закупив обладнання для вимірювання забруднення атмосферного повітря не тільки для Маріуполя, але й низки інших міст¹⁷. Саме захист довкілля міг би бути однією з ключових складових євроінтеграційного процесу Маріуполя.

¹³ Donbass.live. В Мариуполе власти снесли кофейню ветерана АТО. 15.03.2019. <https://donbass.live/2019/03/15/v-mariupole-vlasty-bez-preduprezhdeniya-snesly-veteranskuyu-kofejnyu-/>

¹⁴ Звіт за результатами дослідження ОГС у п'яти містах (Житомир, Маріуполь, Нікополь, Червоноград, Чернівці) / Авторіупорядники: Любов Паливода, Наталія Баліч - К.: [БФ «Творчий центр ТЦК»], 2019-с.52

¹⁵ Мариуполь. Прозоре місто. <https://mariupolrada.gov.ua/page/zvitnist>

¹⁶ Мінприроди підготувало рейтинг «ТОП-100 найбільших підприємств-забруднювачів» за 2017 рік. 30 листопада 2018. <https://menr.gov.ua/news/32941.html>

¹⁷ Переможець «Нових лідерів» Максим Бородін дав звіт виступ та розповів про успіхи. 6 червня 2019. <https://novilidery.com/news/peremozhec-novikh-lideriv-maksim-borodin-dav-zvit-vitrat-ta-rozpoviv-pro-uspikhi>



ВИБОРИ І ЄС

Європейська інтеграція не стала частиною порядку денного президентської кампанії в регіоні («Опозиційний блок» із його критичним ставленням до ЄС користувався тут найбільшою підтримкою). Серед місцевих депутатів Маріуполя домінує «Опозиційний блок» (45 осіб), решта місць – за представниками від «Нашого краю» (4) та «Сили людей» (5)¹⁸.

Для мешканців більш актуальною є проблема врегулювання конфлікту на Сході, аніж європейська інтеграція. Таким чином, політичні сили, що просувають ідею «компромісу», можуть отримати більші електоральні бали.

Цікавим є порівняння електоральної ситуації в Маріуполі. Наприклад, у 2014 році явка на виборах президента становила лише 15% (на той час були значні проблеми з організацією виборів на Донбасі через агресію Росії), цього року – майже 60%. П'ять років тому в Маріуполі перемогу отримав Петро Порошенко (з 38% підтримки). У цьому році в першому турі з невеликою перевагою першість одержав Юрій Бойко – 30%. Володимир Зеленський посів другу позицію, отримавши на два відсотки менше. Варто зазначити, що Олександр Вілкул заручився підтримкою 20%¹⁹. Очевидно, що електорат Бойка та Вілкула (у цілому 50%) навряд чи тяжіє до інтенсивного просування європейським курсом. Петро Порошенко цього разу отримав лише 6% голосів мариупольців.

У другому турі 90% мариупольців підтримали Володимира Зеленського.²⁰ Ці результати

дають можливість спрогнозувати підсумок і парламентських виборів – більшість мариупольців голосуватимуть за ті партії, які не пріоритизують європейську інтеграцію.

БЕЗПЕКА І ПІДТРИМКА ЄС

Маріуполь часто називають останнім форпостом Донбасу. Місто має стратегічне значення та є потенційною вітриною, яка в довгостроковій перспективі може стати привабливою для жителів окупованих територій, якщо вони побачать позитивні зміни в сусідньому регіоні.

Частина людей, як і раніше, живе в російському інформаційному полі: російські телеканали все ще транслюються на половині території Донецької області, а українське телебачення недоступне в багатьох районах.

Більше того, інколи навіть українські мас-медіа вдаються до маніпуляцій, звинувачуючи активістів у приверненні уваги до вигідних Росії тем (на кшталт підняття тарифів на проїзд в громадському транспорті).

Після агресії Росії проти українських суден Маріуполь опинився в центрі світової уваги. Місія Європейського Союзу під керівництвом Томаса Майєра-Гартінга, директора Європейської служби зовнішньої дії в Європі та Центральній Азії, та Пітера Вагнера, голови Української групи підтримки при Європейській комісії, приїхала до Маріуполя для вивчення ситуації в регіоні взимку цього року. Згодом міністри закордонних справ ЄС схвалили пакет допомоги для регіону, який включає 10 стратегічних проектів (по суті,

¹⁸ Міське врядування. <https://mariupolrada.gov.ua/fractions>

¹⁹ Центральна виборча комісія. https://www.cvk.gov.ua/vp_2019/

²⁰ Там само.



відбулося об'єднання вже існуючих ініціатив ЄС). У самому місті мало знали про схвалений пакет допомоги – відтак важлива відповідна комунікаційна робота.

Варто підкреслити, що в ЄС, ймовірно, дедалі більше практикуватимуть свого роду децентралізований підхід взаємодії з Україною, оскільки очікується, що втілення проектів на рівні області буде більш помітним, відчутним для пересічних українців.

Демонстрація політичної солідарності із Україною в цілому і Приазов'ям зокрема на тлі агресивної політики Росії в регіоні – важливий безпековий чинник. Західні дипломати відзначають, що російська дипломатія щоразу проявляє підвищений інтерес до будь-якого візиту того чи іншого західного політика в регіон. Такі візити чи робота тривалих дипломатичних місій за участі представників країн Заходу – один із можливих запобіжників проти агресивних дій Росії. Утім, варто враховувати, що ЄС уникає підтримки будь-яких проектів, пов'язаних з безпекою чи правоохоронними органами. Країни ЄС, натомість, віддають перевагу переважно впровадженню інфраструктурних проектів. Яскравий приклад – кредит Франції вартістю 64 млн. євро на створення в Маріуполі сучасного комплексу очищення і знезараження води²¹.

Представники попередньої влади висловлювали сподівання, що західні країни

(йшлося про НАТО) нададуть своїх спостерігачів, які знаходитимуться на бортах українських військових суден при проходженні через Керченську протоку до азовських портів. Така ідея потребує подальшого розвитку за нового президента.

ЕКОНОМІКА ТА ІНФРАСТРУКТУРА

Попри безпекові, гуманітарні та екологічні виклики, які стоять перед Донецькою областю, регіону вдається не відставати від інших за обсягом експорту до ЄС. Протягом 2018 року суб'єкти господарювання області здійснювали зовнішньоекономічні операції з партнерами зі 125 країн світу. Основними ринками збуту товарів підприємств області були країни ЄС (50,4% від загального експорту товарів), СНД (16,6%), Азії (15,9%), Америки (11,1%) та Африки (5,4%). Найбільш значними торговельними партнерами з експорту товарів протягом 2018 року були наступні країни: Італія (25,6 % загального обсягу експорту товарів), Російська Федерація (12,5%), США (9,4%), Польща (6,7%), Туреччина (6,6%). Найбільші імпорتنі поставки товарів надходили з Російської Федерації (31,4 % усього імпорту області), США (32,9%), Канади (6,2%), Китаю (5,2%), Німеччини (3,8%), Чехії (2,9%) та Казахстану (1,8%)²².

Маріуполь, в першу чергу, пов'язаний із металургійною галуззю. Питома вага експортної продукції металургії у зовнішньоторговельному обороті становить близько 70%. Понад 50 країн

²¹ Вода для Маріуполя: Порошенко схвалив ратифікацію договору про кредит від Франції. 16 травня 2019. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/05/16/7096246/>

²² Зовнішньоекономічна діяльність. <https://din.dn.gov.ua/ekonomika/zovnishnoekonomichna-diyalnist>



світу купують продукцію Маріупольських металургійних комбінатів²³.

Згідно з офіційними даними, рівень зареєстрованих безробітних у Маріуполі невисокий (рік тому становив 4,5 тис осіб)²⁴. Проте чималою є кількість тих, хто не реєструється в Центрі зайнятості; малі зарплати, за свідченнями опитаних маріупольців, змушують найбільш активних громадян залишати місто – переїжджати або до більших українських міст, або за кордон. Інвестиції зі сторони ЄС у нові виробництва та створення умов для ведення бізнесу, наприклад, через бізнес-інкубатори за фінансування ЄС, банки проектів для інвесторів – один із очікуваних частиною маріупольців сценаріїв.

У рамках програми ЄС EU4Business між ЄС та ЄБРР була підписана Угода про відкриття в регіонах України 15 центрів підтримки малого та середнього бізнесу²⁵. Перші такі центри створили у Львові, Києві, Одесі тощо, і більшою мірою через місцеві торговельні палати. Такий центр існує в Краматорську, тому є можливість створити віртуальний офіс в Маріуполі через Краматорськ (з огляду на те, що ЄБРР не фінансує проекти в межах 30 км у воєнній зоні, куди входить Маріуполь). Із іншого боку, цей приклад ілюструє і проблему перекидання відповідальності. Як місцевий бізнес, так і держава покладають сподівання на донорів, часом не маючи, власної ініціативи.

В 2018 році серед податкових надходжень в бюджет міста частка малого та середнього бізнесу (МСБ) склала 598 млн. Кількість МСБ в Маріуполі поступово зростає (в 4-му кварталі 2018 року кількість МСБ перевищувала показник 1-го кварталу 2017 року на 12%), але Маріуполь все одно відстає від середнього показника кількості МСБ на 100 000 населення по Україні (станом на 2017 рік²⁶).

Розвиток кращого транспортного сполучення з ЄС міг би впливати і на сприйняття європейської інтеграції. Втім, варто зазначити, що 80% населення Донецької області не виїжджали з регіону, деякі навіть з власного міста. Розвиток інфраструктури, а саме залізничного, автомобільного та, можливо, повітряного сполучення між Маріуполем та рештою України мав би стати одним із важливих завдань.

Маріупольці розглядають своє місто як острів, відрізаний від решти країни.

До війни до Києва можна було дістатися за 6 годин, а наразі дорога забирає в кращому випадку 10-12 годин. Тривалість подорожі потягом Київ-Маріуполь – 18 годин (!). Нещодавно з'явився новий нічний експрес, але скорочення часу подорожі до 15 годин – не така суттєва зміна. Маріупольці розраховують на ремонт траси до Запоріжжя, а в ідеалі – на поліпшене сполучення з Києвом та Одесою.

²³ Маріуполь. Про місто. <https://mariupolrada.gov.ua/page/informacija-pro-misto>

²⁴ Макроекономічні показники. <https://mariupolrada.gov.ua/page/makroekonomichni-pokazniki>

²⁵ <http://www.eu4business.eu/uk/programme/eu4business-merezha-centriv-pidtrymky-biznesu-v-ukrayini>

²⁶ Маріупольська міська рада, Розвиток малого та середнього бізнесу. <https://mariupolrada.gov.ua/en>

Слід звернути увагу на те, що під час минулорічного візиту канцлера Ангели Меркель до України зазначалося, що кошти на відбудову дороги Запоріжжя-Маріуполь будуть взяті з 500 млн євро кредиту, наданого Україні Німеччиною у 2015 році саме на відбудову Донбасу²⁷.

Цього року уряд заявив про виділення 1 млрд грн на відновлення дороги Запоріжжя – Маріуполь. У планах – повна модернізація частини залізниці цього напрямку²⁸.

З 2016 року Маріуполь отримав 113 нових одиниць громадського транспорту – трамваї, тролейбуси і автобуси. Ці гроші включають в себе не тільки бюджетні кошти міста і області, а й фінансову допомогу від Європейського Союзу в рамках технічної допомоги. 5 лютого було підписано угоду з Міжнародною Фінансовою Корпорацією (IFC), яка передбачає отримання цільового кредиту на суму 12,5 млн євро. Крім того, за підтримки Європейського Банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР) місто закупить ще 72 тролейбуса²⁹.

Під час дискусії зазначалося, що нині в Донецькій області реалізується кредитна програма Європейського інвестиційного банку для відновлення України, яка спрямована на подолання наслідків агресії Росії у Східній Україні. На той час було затверджено

146 проектів загальною вартістю понад 2 млрд. гривень. Більшою мірою проекти зосереджені на вирішенні потреб внутрішньо переміщених осіб (ВПО), відновленні житла, закладів охорони здоров'я та іншої соціальної інфраструктури. Це було критично важливо для міста – тільки у 2014 році Маріуполь, населення якого становить 480 тисяч жителів, прийняв до себе 17,5 тисяч ВПО³⁰.

КОМУНІКАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Багатомірність інформації про процеси, пов'язані з ЄС, робить комунікацію про європейську інтеграцію в Україні достатньо важким та тривалим завданням. На Сході та Півдні України, де був і залишається сильнішим наратив про «негативні наслідки євроінтеграції», важче, ніж в інших регіонах України, пояснити переваги євроінтеграції та донести суть реформ.

Загалом українці часто запитують про особисту вигоду, коли йдеться про європейську інтеграцію. На Сході, зокрема, людей цікавить, які економічні перспективи дає членство в ЄС та яким вимогам має відповідати Україна. Тобто більшість людей не розуміє, що означає вступ до ЄС і якою має бути програма євроінтеграційних реформ, і це недопрацювання виконавчої влади, у тому числі місцевої.

Європейська інтеграція – це не лише про бізнес, але й широкі можливості для

²⁷ Порошенко: дорогу Запоріжжя-Маріуполь построять за счет немецких кредитов. 01.11.2018. <https://www.rbc.ua/rus/news/poroshenko-dorogu-zaporozhe-mariupol-postroyat-1541080490.html>

²⁸ Укрінформ. Гройсман запевняє, що за 2-3 роки життя у Маріуполі зміниться на краще. 29.01.2019. <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2629341-grojsman-zapevnae-so-za-23-roki-zitta-u-mariupoli-zminitsa-na-krase.html>

²⁹ В Маріуполі інвестиції в розвиток городского транспорта превысят 30 млн евро (Инфографика). 21 лютого 2019. <https://mrpl.city/news/view/v-mariupole-investitsii-v-razvitie-gorodskogo-transporta-prevysyat-30-mln-evro-infografika>

³⁰ Проект технічної допомоги Європейського союзу: Нарощування потенціалу громади м.Маріуполя для підтримки внутрішньо переміщених осіб і місцевих жителів, потерпілих в результаті конфлікту. 30с.



розвитку науки і освіти, зокрема, у рамках проектів Еразмус+ та Горизонт 2020, до яких також залучені і університети Маріуполя. Маріупольський державний університет, наприклад, підписав біля 30 угод з європейськими вищими навчальними закладами, за умовами яких його викладачі та студенти мають можливість обмінюватися досвідом за кордоном за рахунок бюджету ЄС³¹.

Крім того, в Маріуполі проводяться Дні ЄС. На базі Маріупольського державного університету працює інформаційний центр Європейського Союзу. Дуже важливо, щоб порівняно невеликий табір прибічників європейської інтеграції не відчував себе покинутим напризволяще Києвом і представниками ЄС. Публічних заходів, присвячених ЄС та європейській інтеграції, має бути значно більше. А ще більше – реальних підтверджень конкретних успіхів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1 Для мешканців Маріуполя нехай маленькі, але наочні зміни, здійснені за допомогою ЄС, є позитивною ознакою євроінтеграції. Важливо, щоб допомога Євросоюзу була не тільки наявною, але й видимою за рахунок відповідного маркування та позначок, а ухвалення великих проектів активно комунікувалося серед населення з боку ЄС та місцевої влади.

2 Відкриття у Маріуполі дипломатичних місій за участі представників країн Заходу – один із можливих

запобіжників проти подальшої агресії Росії. Україна також має продовжити просувати ідею розміщення спостерігачів з західних країн на бортах українських військових суден при проходженні через Керченську протоку до азовських портів.

3 Маріуполь порівняно з Бердянськом не є забутим містом, але крім візитів високопосадовців, великої кількості тренінгів, експертних обговорень є потреба в спеціалістах різних галузей з країн ЄС, які зможуть навчити колег ефективному використанню ресурсів та правильній організації процесів міста.

4 Місцеві мешканці сподіваються на створення нових виробництв та можливостей для бізнесу. Бізнес-інкубатори, проектні офіси, відкриття віртуального центру підтримки малого та середнього бізнесу через Краматорськ будуть внеском у розвиток Маріуполя та скорочення відтоку населення, зокрема молоді, яка виїжджає з міста у пошуках працевлаштування.

5 Розвиток інфраструктури, а саме залізничного, автомобільного та, можливо, повітряного сполучення між Маріуполем та рештою України є критично важливим не тільки для європейської, але й для суспільної інтеграції Маріуполя із рештою країни.

6 Захист довкілля може стати одним з ключових елементів євроінтеграції Маріуполя – проблема забруднення повітря є надзвичайно гострою для міста. Тому екологічні проекти можуть стати найбільш наочними прикладами допомоги ЄС.

³¹ Публічна дискусія у Маріуполі, 9 квітня 2019 року